

ΠΟΙΟΤΙΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ, ΝΕΟ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΩΣ ΚΑΤΑΛΥΤΗΣ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ημερίδα του Ινστιτούτου Εναλλακτικών Πολιτικών (ΕΝΑ)

12/6/2019

Γιάννης Ευσταθόπουλος

ΕΝΑ
Ινστιτούτο
Εναλλακτικών
Πολιτικών

Ενότητες

1. Αποσαφήνιση πεδίου:
 - «ΜμΕ»;
 - Θέση στο νέο αναπτυξιακό μοντέλο;
 - Εύρος και χαρακτηριστικά πολιτικών για την υποστήριξη των ΜμΕ;
2. Δράσεις, πολιτικές και μεταρρυθμίσεις της Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής σχετικά με τις ΜμΕ

Ποικιλομορφία, ετερογένεια, διαφορετικές προσεγγίσεις
και αντιθέσεις

1. ΜΜΕ & ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

1.1 Ποικιλομορφία των ΜμΕ

- Ένα σύνολο με έντονη ποικιλομορφία:
 - Διαφορετικά μεγέθη επιχειρήσεων (από αυτοαπασχολούμενοι έως και 250 εργαζόμενοι)
 - Επιχειρήσεις από τομείς και κλάδους με πολύ διαφορετικά χαρακτηριστικά (αγροτικός τομέας, βιοτεχνία, εμπόριο και υπηρεσίες, υπηρεσίες έντασης γνώσης, κ.λπ.)
 - Από διαφορετικά περιβάλλοντα και αφετηρίες:
 - «Επιχειρηματικότητα-ανάγκης» vs «Επιχειρηματικότητα-ευκαιρίας»
 - Υστέρηση της «επιχειρηματικότητας-ευκαιρίας» στην Ελλάδα (Ελλάδα = 37%, Ε.Ε = 50%, SBA 2018)
 - Παραδοσιακή επιχειρηματικότητα, Νεοφυής επιχειρηματικότητα, Ηλεκτρονικό εμπόριο/ψηφιακό περιβάλλον, Αυτοαπασχολούμενος, Εργοδότης, Οιονεί εργαζόμενος (με «μπλοκάκι»), Οικογενειακή επιχείρηση
- Γεωγραφική θέση (αστικά κέντρα, περιφέρεια, νησιά, ύπαιθρο)
- Διαφορετικές νομικές μορφές
- **Πολιτική για τις ΜμΕ αποτελεί τον ορισμό του «*one size does not fit all*»**

1.2 Δημόσιες πολιτικές για τις ΜμΕ;

- Συνύπαρξη διαφορετικών προσεγγίσεων στη δημόσια συζήτηση που αντανακλούν διαφορετικές απόψεις για τον ρόλο και τις αναπτυξιακές προοπτικές των ΜμΕ:
 - A. «Οι ΜμΕ ως εμπόδιο»
 - B. Οριζόντιες πολιτικές & έμφαση στην ανταγωνιστικότητα με βάση την τιμή (price competitiveness)
 - Γ. Παραγωγικός μετασχηματισμός & έμφαση στη «διαρθρωτική ανταγωνιστικότητα» (non-price competitiveness)
- Όρια μεταξύ των 3 προσεγγίσεων δεν είναι πάντα απόλυτα:
 - σε ορισμένες περιπτώσεις τέμνονται παρουσιάζοντας κοινά στοιχεία όπως η ανάγκη αντιμετώπισης του ιδιωτικού χρέους και η βελτίωση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση

A. «Οι ΜμΕ ως εμπόδιο»

- Υπερ-εκπροσώπηση των μικρών επιχειρήσεων ως ένα από τα 5 βασικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας [βλέπε για παράδειγμα της Έκθεση McKinsey (2011-2012)]:
 - Υπο-εκπροσώπηση μεγάλων επιχειρήσεων
 - Η κατακερματισμένη διάρθρωση της επιχειρηματικής βάσης συνδέεται με την υστέρηση της παραγωγικότητας της ελληνικής οικονομίας
 - Η απορρύθμιση αγορών και επαγγελμάτων αποτελεί ενδεδειγμένη πολιτική για την είσοδο/δημιουργία μεγαλύτερων επιχειρηματικών σχημάτων
 - Εξοβελισμό των «μη παραγωγικών μικρών επιχειρήσεων» προς όφελος της «εξυγίανσης» της αγοράς
 - Πρώτη περίοδο της κρίσης: 200.000 ΜμΕ διέκοψαν δραστηριότητα, χάθηκαν 700.000 θέσεις εργασίας, διόγκωση εταιρικών χρεών

B. «Οριζόντια προσέγγιση»

- Ατζέντα οριζόντιων πολιτικών για το σύνολο της οικονομίας με αδύναμη ή χωρίς εξειδίκευση/στόχευση (ΜμΕ, κλάδοι, περιφέρεια, κ.λπ.).
- Βασικές προτεραιότητες:
 1. Μείωση του κόστους εργασίας & ασφαλιστικών εισφορών
 2. Μείωση του διοικητικού βάρους
 3. Μείωση φορολογίας
- Στρατηγική επιβίωσης και αύξησης κερδοφορίας εις βάρος άλλων συντελεστών / διαστάσεων της βιώσιμης ανάπτυξης
- Ανταγωνιστικότητα με βάση το κόστος παραγωγής και την τιμή πώλησης
- Παραγωγικός μετασχηματισμός αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα και ευθύνη της αγοράς και των επιχειρήσεων

B. «Οριζόντια προσέγγιση»

- **Αδυναμίες:**

- Υποτίμηση απαιτήσεων και έντασης του διεθνούς ανταγωνισμού (ποιότητα προϊόντων/υπηρεσιών, ταχύτητα ανταπόκρισης στις μεταβολές από την πλευρά της προσφοράς και της ζήτησης, ανάγκες για διαφοροποίηση και εξατομίκευση της παραγωγής, κ.λπ.)
- Δεν αναγνωρίζεται η ανάγκη διαμόρφωσης ενός Υποστηρικτικού Πεδίου για τις ΜμΕ σε πείσμα των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν επιχειρήσεις:
 - οι ικανότητες ανταπόκρισης στις απαιτήσεις των σύνθετων διαδικασιών του παραγωγικού μετασχηματισμού είναι άνισα κατανεμημένες μεταξύ των επιχειρήσεων
- Σε γενικές γραμμές, η οριζόντια προσέγγιση -αν και ελκυστική για τις ίδιες τις ΜμΕ- δεν απαντά στις διαρθρωτικές μεσομακροπρόθεσμες προκλήσεις που απορρέουν από τις τεχνολογικές αλλαγές (αυτοματοποίηση, 4ΒΕ, νόρμες παραγωγής και επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής) και την εντατικοποίηση των διεθνών ανταγωνιστικών πιέσεων (συγκέντρωση αγορών, ψηφιακές πλατφόρμες, κ.λπ.)
- Οριζόντια πολιτική ευνοεί άρρητα τις μεγάλες επιχειρήσεις ελλείψει πολιτικών διαρθρωτικού μετασχηματισμού

Γ. «Μετασχηματισμός»

- Ενίσχυση της διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων (non-price competitiveness):
 - Ποιοτικός μετασχηματισμός
 - Εμπορική διάθεση (πιστοποίηση, εμπορική προώθηση, δίκτυα διανομής, κ.λπ.)
 - Εξωστρέφεια και διεθνοποίηση δραστηριοτήτων
 - Προσαρμογή σε αλλαγές από την πλευρά της ζήτησης και της προσφοράς (εξατομίκευση, διαφοροποίηση, ταχύτητα και κόστος ανταπόκρισης, κ.λπ.)
 - Σημασία συνεργασίας για την υπέρβαση των μειονεκτημάτων μικρού μεγέθους (συνεργατικά σχήματα, δικτυώσεις και άτυπες συσσωματώσεις)
 - «Πρασίνισμα» δραστηριοτήτων / περιβαλλοντική συμμόρφωση / προσαρμογή σε τάσεις αύξησης του κόστους ενέργειας και άλλων ενδιάμεσων αναλώσεων)
 - Ε&Α, Καινοτομία, ψηφιακές και άλλες δεξιότητες
 - Πρόσβαση σε ποιοτική και κατάλληλη χρηματοδότηση αποτελεί κρίσιμος παράγοντας για την υλοποίηση του μετασχηματισμού

Γ. «Μετασχηματισμός»

- Υποστήριξη των αναγκαίων ποιοτικών και άλλων μετασχηματισμών για την προσαρμογή στις απαιτήσεις του σύγχρονου διεθνοποιημένου ανταγωνισμού και την αξιοποίηση των αναπτυξιακών ευκαιριών της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς
- Πιέσεις που καθιστούν την αλλαγή ως κυρίαρχη οικονομική δραστηριότητα και υποβάλουν την επιχειρηματικότητα σε ένα καθεστώς συνεχούς και πολυεπίπεδης καινοτομίας.

2. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ & ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΜΕ

Εθνική Στρατηγική για τη Βιώσιμη & Δίκαιη Ανάπτυξη 2030

Ελληνική Δημοκρατία
Η κυβέρνηση

Ελλάδα:

Εθνική Στρατηγική
για τη Βιώσιμη και
Δίκαιη Ανάπτυξη
2030

Ελλάδα: Μια στρατηγική ανάπτυξης για το μέλλον

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	3
1. Δημοσιονομική Βιωσιμότητα	6
1.1 Μακροοικονομικές και Δημοσιονομικές Προβλέψεις	6
1.2 Μεταρρυθμίσεις και Βιωσιμότητα των Δημόσιων Οικονομικών	9
1.3 Φορολογική Πολιτική	11
1.4 Βιωσιμότητα του Χρέους	14
2. Βιώσιμη Ανάπτυξη	16
2.1 Δημιουργία Περισσότερων και Καλύτερων Θέσεων Εργασίας	18
2.2 Ενίσχυση Παραγωγικότητας, Καινοτομίας και Διαφορετικής Ανταγωνιστικότητας	22
2.3 Βελτίωση του Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος και Ενίσχυση των Επενδύσεων	46
3. Ποιοτικές και Προσβάσιμες Υποδομές για την Ανάπτυξη	57
3.1 Υποδομές και Δίκαια	59
3.2 Βαλκανική Συνεργασία και Συναντιξη	69
3.3 Ανάπτυξη της Αζίας των Περιουσιακών Στοιχείων του Δημοσίου	71
4. Δίκαιη και Χωρίς Αποκλεισμούς Ανάπτυξη	77
4.1 Η Αναπτυξιακή Στρατηγική και οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΕΒΑ)	79
4.2 Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή και Διαχείριση Κινδύνων	80
4.3 Προώθηση της Κοινωνικής και Κυκλικής Οικονομίας	83
4.4 Η Ενίσχυση της Περιφερειακής και Δοτικής Ανάπτυξης	90
4.5 Νέο Κοινωνικό Κράτος	98
4.6 Επένδυση στα Παιδιά και τη Νέα Γενιά	110
5. Χρηματοδότηση της Ανάπτυξης	113
5.1 Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων/Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης	114
5.2 Μεικτή Χρηματοδότηση	118
5.3 Ο Νέος Αναπτυξιακός Νόμος	120
5.4 Η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα	121
5.5 Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις & Αξιοποίηση Διεθνών Οργανισμών	122
5.6 Χρηματοπιστωτικός Τομέας	123
ΠΑΡΤΗΡΜΑ 1: 100 Εμβληματικές Μεταρρυθμίσεις για τη Δίκαιη & Βιώσιμη Ανάπτυξη	127
ΠΑΡΤΗΡΜΑ 2: Παρακολούθηση και Αξιολόγηση της Στρατηγικής	133

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΜΕ

Ανάγκη ενεργητικών και πολυδιάστατων πολιτικών για τις ΜμΕ:

- **Για κοινωνικούς λόγους:**
 - Δεν είναι αποδεκτή η «ευθανασία του εμποράκου»
 - Απώλεια πολύτιμου κοινωνικού κεφαλαίου (π.χ. οικογενειακές επιχειρήσεις)
 - Συμβολή στην απασχόληση: >50% των νεοεισερχόμενων εργαζόμενων εκκινούν από τις ΜμΕ
- **Για λόγους αποτελεσματικότητας της οικονομίας:**
 - ΜμΕ ως ανάχωμα στη συγκέντρωση κεφαλαίου/ολιγοπωλιακές συνθήκες:
 - Διανομή πλούτου μεταξύ επιχειρήσεων
 - Ευημερία καταναλωτή
 - Διεθνή συζήτηση για κοινωνικές ανισότητες & περιφερειακή ανάπτυξη
- **Για λόγους που συνδέονται με την ενδογενή βιώσιμη ανάπτυξη:**
 - ΜμΕ ως φορείς ενδογενούς ανάπτυξης
 - Προσαρμογή και αξιοποίηση τοπικών φυσικών και άυλων συγκριτικών πλεονεκτημάτων
 - Ισχυρές διασυνδέσεις με τοπικούς παραγωγούς και προμηθευτές
 - Διαφορετικό πρόσημο και αποτέλεσμα σε σχέση με τις πολιτικές που διαβλέπουν ως μοναδική παραγωγική διέξοδο της οικονομίας τις Ξένες Άμεσες Επενδύσεις:
 - Τοπική οικονομία οφείλει να προσαρμοστεί στις προτεραιότητες και ανάγκες των μεγάλων επενδύσεων (σε όρους ανθρώπινου δυναμικού, απορρύθμισης περιβαλλοντικών και άλλων κανόνων, χρήσης φυσικών και άλλων πόρων)

Αναπτυξιακή Στρατηγική & ΜΜΕ

- **Δράσεις για την αντιμετώπιση της υποχρέωσης και τη 2η ευκαιρία:** Απλοποίηση / επιτάχυνση πτωχευτικών διαδικασιών, Ρυθμίσεις προς εφορίες και ασφαλιστικά ταμεία, Πρόγραμμα Δεύτερης Επιχειρηματικής Ευκαιρίας (ΟΑΕΔ), Εξωδικαστικός μηχανισμός
- **Δράσεις για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος:** One stop-shop, Απλοποίηση αδειοδότησης οικονομικών δραστηριοτήτων, Απλοποίηση εταιρικού δικαίου, Επιτάχυνση δικαιοσύνης, Ολοκλήρωση ειδικών χωροταξικών σχεδίων
- **Δράσεις για την υποστήριξη των επενδύσεων σε τεχνολογικό εξοπλισμό, σε καινοτομία, γνώση και δεξιότητες:** Αναπτυξιακός νόμος, EquiFund, ΤΕΠΙΧ, Εργαλειοθήκες ΕΣΠΑ, Προγράμματα ΤΑΝΕΟ, Δράσεις Γ.Γ Έρευνας και Τεχνολογίας για τη διασύνδεση ΜμΕ και ερευνητικών προγραμμάτων
- **Συγκρότηση και λειτουργία της Εθνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας:** περιλαμβάνει στους καταστατικούς της σκοπούς την υποστήριξη των ΜμΕ
- **Δράσεις για την προώθηση της διεπιχειρησιακής συνεργασίας και τη μεγέθυνση των επιχειρηματικών σχημάτων:** Ειδικό καθεστώς αναπτυξιακού νόμου, Νέο θεσμικό πλαίσιο για εταιρικούς μετασχηματισμούς, Στήριξη συνεταιρισμών, ομάδων και οργανώσεων παραγωγών στον αγροτικό τομέα, Δημιουργία Καινοτομικών συνεργατικών συστάδων σε καινοτομικούς τομείς (RIS3)

Αναπτυξιακή Στρατηγική & ΜΜΕ

- **Δράσεις για την εξατομικευμένη υποστήριξη των ΜμΕ σε θέματα παραγωγικού μετασχηματισμού και αναβάθμισης:** Δίκτυο Υποστήριξης και Μετασχηματισμού ΜμΕ
- **Υποστήριξη εξαγωγέων:** Helpdesk εξαγωγέων, Ενιαία Θυρίδα για γραφειοκρατικές διαδικασίες, Αναβάθμιση εκπαίδευσης για εξαγωγείς, Προγράμματα «Επιχειρούμε Έξω» και «Made in Greece»
- **Υλοποίηση ολοκληρωμένων Στρατηγικών στους τομείς Ενέργειας, Ψηφιακής Πολιτικής και Μεταφορών** θα συνεισφέρει στη αύξηση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων μέσω της μείωσης του κόστους ενέργειας και μεταφορών και στη βελτίωση της προσβασιμότητας σε υψηλές ταχύτητες ευρυζωνικών υπηρεσιών
- **Αντιμετώπιση χάσματος δεξιοτήτων:** ενίσχυση Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, νέο ΕΠΑΛ, Μαθητεία, Νέο μοντέλο ανοικτού τύπου για την απασχόληση, κατάρτιση, επιχειρηματικότητα (ΟΑΕΔ)
- **Δημόσιες συμβάσεις:** τμηματοποίηση διαγωνιστικών διαδικασιών, προδιαβούλευση με φορείς για προδιαγραφές, απλοποίηση διαδικασιών για ΜμΕ, στήριξη εγχώριων παραγωγικών ΜμΕ
- **Οικονομική πολιτική:** σταδιακή μείωση φορολογίας και ασφαλιστικών εισφορών

Επίλογος

- Οι πολιτικές για τις ΜμΕ οφείλουν σήμερα να έχουν ολιστικό χαρακτήρα και να καλύπτονται με ισορροπημένο και βιώσιμο τρόπο διάφορες συμπληρωματικές ανάγκες:
 1. Δράσεις για τη 2^η ευκαιρία/υπερχρέωση/έγκαιρη προειδοποίηση
 2. Στοχευμένες πολιτικές για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας-τιμής, την απλοποίηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, τη φορολογική και ασφαλιστική εναρμόνιση για την αποφυγή φαινομένων αθέμιτου φορολογικού και ασφαλιστικού ανταγωνισμού
 3. Δράσεις για τον παραγωγικό μετασχηματισμό και την ενίσχυση της διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας

www.nationalgrowthstrategy.gr

The screenshot shows a web browser window displaying the homepage of the National Growth Strategy for Sustainable and Inclusive Development 2030. The browser's address bar shows the URL <https://www.nationalgrowthstrategy.gr/el/>. The page features a navigation menu with the following items: [Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ](#), [ΚΡΙΣ](#), [ΕΜΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ](#), [ΕΚΘΕΣΕΙΣ](#), [ΝΕΑ](#), and [ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ](#). The main content area has a large background image of a coastal town and a prominent rock formation. Overlaid on this image is the text "Βιώσιμη & Δίκαιη Ανάπτυξη 2030". At the bottom of the page, there is a cookie consent banner that reads "Χρησιμοποιούμε την τεχνολογία των 'Cookies' για να διευκολύνουμε την χρήση της παρούσας ιστοσελίδας." with an "OK" button. The browser's taskbar at the bottom shows various application icons and the system clock indicating 12:30 PM on 12/6/2019.